

KÚRIA

Bfv.II.839/2012/5. szám

A Kúria Budapesten, a 2013. március hó 21. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés bűntettének kísérlete miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Bíróság 21.B.284/2010/19. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 1.Bf.313/2010/12. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság a 2010. július hó 13. napján kihirdetett 21.B.284/2010/19. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki életveszélyt okozó testi sértés bűntettében [Btk. 170.§ (1) bekezdés és (6) bekezdés].

Ezért őt 1 év 6 hónap börtönbüntetésre ítélte. A kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett az előzetes fogva tartásban töltött időnek a kiszabott szabadságvesztés-büntetésbe - annak végrehajtása esetén - történő beszámításáról, a büntetőeljárás során lefoglalt bűnjelekről, és a bűnügyi költség megfizetéséről.

Az ítélet ellen az ügyész súlyosabb minősítés megállapítása és a büntetés súlyosítása végett jelentett be fellebbezést, a terhelt és védője tudomásul vették az első fokú ítéletet.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2012. április hó 26. napján tartott nyilvános tárgyaláson meghozott 1.Bf.313/2010/12.

számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a terhelt terhére megállapított bűncselekményt emberölés büntette kísérleteként [Btk. 166.§ (1) bekezdés] minősítette. A terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetést 3 évre súlyosította azzal, hogy fogházban rendeli végrehajtani. A szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést mellőzte. A terheltet 3 évre a közügyek gyakorlásától eltiltotta. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet történeti tényállása szerint a terhelt és a sértett 15 éve éltek élettársi kapcsolatban egy lakásban.

2009. június 5. napján a terhelt és a sértett a déli óráktól kezdve otthon tartózkodtak, italoztak, délutánra erősen ittas állapotba kerültek. A délután folyamán a terhelt és a sértett között szóváltás alakult ki amiatt, hogy a terhelt nem akart a sértettel elmenni annak édesanyját meglátogatni. A terhelt a konyhában nekiállt elkészíteni a vacsorát, mely közben a sértett trágár szavakkal szidalmazta.

16 óra körüli időben - miután a sértett visszatért az udvaron található WC-ből - a terhelt a kezében lévő 11,5 cm pengehosszúságú, recés élű konyhakéssel - a kést marokra fogva - szemből nagy erővel előre és alulról felfelé irányuló mozdulattal egy alkalommal hasba szúrta a sértettet úgy, hogy a kés pengéje teljes hosszában annak testébe hatolt.

A sértett a szúrás követően a ház udvarán tartózkodó szomszédoktól kért segítséget, akik értesítették a mentőket.

A sértett a szúrás következtében a köldökhöz közel esően egy rendbeli mélyen a hasüregbe hatoló, a hashártya mögötti térben a főér falát érintőlegesen sértő, és a vékonybél falán is hasonló jellegű sérülést ejtő, kb. 200-300 ml térfogatú hasúri vérgyülemmel járó, nyolc napon túl gyógyuló szúrt sérülést szenvedett, amely a sértettnél közvetett életveszélyt idézett elő; a sérülés tényleges gyógytartama 4 hét.

A célszerű és szakszerű sebészeti beavatkozás elmaradása esetén nem feltétlenül, de bekövetkezhett volna a halál hasúri vérzés és/vagy hasúri fertőzés okából.

A hasi szúrt sérülés maradványállapotaként a has mellső felszíne középvonalában 17 cm hosszú részben másodlagosan gyógyult műtéti heg és a műtéti heg középső harmadában a köldökhöz közel esően hasfali sérv maradt vissza, amely büntetőjogi szempontból maradandó fogyatékoságként értékelendő, de súlyos egészségromlást nem eredményező.

A terhelt az elkövetéskor és jelenleg is alkoholos eredetű, enyhe fokú szellemi leépülésben (dementia) szenved. Ez az állapot az elkövetéskor enyhe fokban korlátozta őt abban, hogy cselekménye következményeit felismerje, illetve, hogy e felismerésnek

megfelelően cselekedjen. Jelenleg azonban nem zárja ki és nem korlátozza abban, hogy cselekménye társadalomra veszélyes következményeit felismerje.

A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában e cselekmény minősítése körében leszögezte, hogy amit az elsőfokú bíróság a jogi indokolásában felsorolt, mint testi sértés okozására irányuló szándékot, az mind ölésre irányuló szándéokra utalt. Kiemelte, hogy a terhelt tudattartalmának a sértett vonatkozásában át kellett fognia, hogy az alkalmazott eszköz - nagy erővel véghezvitt cselekvőség esetén - az emberi élet kioltására alkalmas. Utalt arra, hogy a terheltnek a cselekmény elkövetése utáni magatartása sem ad alapot annak a következtetésnek a levonására, hogy nem állt szándékában korábban a sértett életének kioltása. Megállapította azt is, hogy a terhelt az ölési cselekmény során egyenes szándékkal cselekedett.

*

Az ügyben meghozott első-, és másodfokú ítélet ellen a terhelt meghatalmazott védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416.§ (1) bekezdésének b) pontját megjelölve. Az indítvány szerint a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a bűncselekményt törvénysértően minősítette, így a jogerősen kiszabott büntetés is törvénysértő.

A felülvizsgálati indítvány indokolása szerint az elsőfokú bíróság a szándékos emberölés kísérlete és az életveszélyt okozó testi sértés elhatárolásáról kimerítően számot adott ítéletének indokolásában, helyesen következtetett arra, hogy a terhelt szándéka testi sérülés előidézésére irányult. A másodfokú bíróság ugyanakkor az elkövetés körülményeiből (elkövetés eszköze, a terhelt és sértett testhelyzete, a sérülés helye és jellege), csakúgy mint a terhelt cselekmény utáni magatartásából helytelen következtetést vont le a terhelti szándéokra.

A felülvizsgálati indítványt benyújtó védő szerint a másodfokú bíróság által alkalmazott törvénysértő minősítést támasztja alá az is, hogy a sértett a terheltnek megbocsátott, az életközösséget helyreállították, a mai napig is együtt élnek.

Hivatkozott a védelem beadványában a terhelt betegségeire (idült obstructív tüdőbetegség, légzőszervi gümőkór, magas vérnyomás, reflux, nyombél fekély és zsírmáj betegség, dementia).

Mindezek alapján a terhelt védője a másodfokú ítélet megváltoztatására tett indítványt.

A Legfőbb Ügyészség BF.1900/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak, a cselekmény

jogi minősítését törvényesnek tartotta.

Álláspontját indokolva kifejtette, hogy az irányadó tényállás szerint a terhelt emberi élet kioltására alkalmas 11,5 cm pengehosszúságú késsel irányítottan, kifejezetten nagy erővel oly módon szúrta hasba a mellékhelyiségből visszatérő gyanútlan sértettet, hogy a kés teljes pengehosszúságában behatolt a sértett testébe és ott közvetetten életveszélyes áthatoló jellegű sérülést okozott. A terhelt tudata átfogta a halálos eredmény lehetőségét, ám ez iránt közömbösen - álláspontja szerint azonban nem egyenes szándékkal, hanem eshetőleges szándékkal - cselekedett.

Ennek okán az ügyben hozott első- és másodfokú határozatok hatályában történő fenntartására tett indítványt.

*

A Kúria a Be. 420.§-ának (1) bekezdése és a Be. 424.§-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a védő a felülvizsgálati kérelmét változatlanul fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatával egyezően szólalt fel.

A terhelt a nyilvános ülésen érdemben nem nyilatkozott.

*

A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423.§ (4)-(5) bekezdések] bírálta felül. A felülvizsgálat alapját a Be. 423.§ (1) bekezdésének megfelelően a másodfokú bíróság által eszközölt helyesbítés és kiegészítés mellett a jogerős határozattal megállapított tényállás képezte.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

A Kúria mindenekelőtt megállapítja, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek kizárólag a Be. 416.§-ának (1) bekezdésében meghatározott okokból van helye.

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének b) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Felülvizsgálati indítványában a terhelt védője ilyen anyagi jogi

szabálysértésre hivatkozott, amikor azt állította, hogy az irányadó tényállás szerint védenca cselekménye az alanyi és tárgyi tényezők vizsgálata eredményeként életveszélyt okozó testi sértés büntette megállapítására alkalmas.

A Kúria a felülvizsgálati indítványnak az elbírálása során abból indult ki, hogy a 15. számú Irányelv (Legfelsőbb Bíróság) alapján kialakult töretlen bírói gyakorlat szerint a szándékos emberölés kísérlete és az életveszélyt okozó testi sértés – avagy utóbbi kísérlete – elhatárolása az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet.

Az emberölés, illetve ennek kísérlete esetén az elkövető tudata átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja, vagy ebbe belenyugszik. Ezzel szemben az életveszélyt okozó testi sértés esetében az elkövető szándéka csupán testi sérülés előidézésére irányul; az életveszélyt okozó testi sértés esetén a szándéknak nem feltétlenül kell az eredményre kiterjednie. Az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot megállapításánál, illetve annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre avagy bántalmazásra, illetőleg egészségsértésre irányult-e: jelentős mértékben a külvilágban megnyilvánult és így megismerhető tényekből kell visszakövetkeztetni.

Az emberölésre, illetőleg a testi sértésre irányuló szándék megállapításánál az elkövetéskori tudattartalomra a tárgyi (objektív) és alanyi (szubjektív) tényezőkből lehet következtetni (Irányelv I/1-2. pontja).

Kétségtelen, hogy a terhelt cselekményét mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság ezen iránymutatásnak megfelelően vizsgálta, azonban a másodfokú bíróság vont okszerű következtetést a terhelt szándékára.

Az irányadó tényállás alapulvételével nem lehet kétséges ugyanis az, hogy a terhelt egy 11,5 cm pengehosszúságú késsel irányítottan, kifejezetten nagy erővel oly módon szúrta hasba a mellékhelyiségből visszatérő gyanútlan sértettet, hogy a kés teljes pengehosszúságában behatolt a sértett testébe és ott közvetetten életveszélyes áthatoló jellegű sérülést okozott.

A tárgyi és alanyi tényezőket a 15. számú Irányelv iránymutatásának megfelelően vizsgálva megállapítható, hogy adott ügyben az erősen ittas állapotban lévő terhelt által az élettársa sérelmére elkövetett cselekménynek a büntetőjogi értékelése során elsősorban az ún. tárgyi tényezőknek van meghatározó jelentősége.

A tárgyi tényezők körében fokozott figyelemmel kell vizsgálni az elkövetés eszközét, mert vannak olyan ún. tipikus eszközök, amelyek megfelelő irányítottsággal, illetve megfelelő erővel történő

alkalmazásuk esetén általában az emberölésre irányuló szándék fennforgására engednek következtetni. Ugyanakkor az elkövetéshez használt 11,5 cm-es pengehosszúságú kés - amely egyébként az emberölés tipikus eszközének tekinthető - egymagában nem alapozza meg az ölési szándékra vonható következtetést. Az eszközt mindig az elkövetés egyéb körülményeivel összefüggésben kell értékelni. Az ilyen eszközzel végrehajtott cselekmények esetén is vizsgálni kell tehát, hogy nincsenek-e olyan körülmények, amelyek az emberölésre irányuló szándékot kizárják. Az elkövetés körülményeiből és módjából általában ugyancsak alapos következtetés vonható az elkövető szándékára. E körülmények között különösen az elkövetésnél tanúsított erő kifejtés vehető figyelembe. A szúrás esetében emellett jelentősége van az irányítottságnak és annak is, hogy az elkövető hogyan tartotta az eszközt a használat időpontjában. Jelen esetben a terhelt a vele szemben álló sértettet nagy erővel, előre és alulról felfelé irányuló mozdulattal szúrta hasba. A kés gyakorlatilag a markolatáig hatolt a testbe, miközben mélyen a hasüregbe hatoló, a hashártya mögötti térben a főér falát érintőlegesen sértő, és a vékonybél falán is hasonló jellegű sérülést ejtett. Ennek következményeként kb. 200-300 ml térfogatú hasüri vérgyülem keletkezett, a sértett a szakszerű orvosi beavatkozás elmaradása esetén a vérzés és/vagy a fertőződés miatt meg is halhatott volna, de a halál nem következett volna be feltétlenül. A szúrás ereje, iránya, a sérülés helye és jellege is következtetési alapul szolgál tehát az ölésre irányuló szándék megállapításánál.

Ilyen tényezők mellett - amint arra a Fővárosi Ítéltábla is helyesen mutatott rá - a terheltnek az a cselekménye, hogy a sértettet nagy erővel hasba szúrta, a Btk. 166.§-ának (1) bekezdése szerint minősülő emberölés büntette Btk. 16.§-a szerinti kísérletének, nem pedig az életveszélyt okozó testi sértés büntettének a megállapítására volt alkalmas. A megtámadott testrész, az elkövetés eszközét, a szúrás nagy erejét tekintve a terheltnek - a beszámítási képessége birtokában - számítania kellett arra, hogy a sértett a szúrás eredményeként az életét vesztheti.

Annak, hogy a terhelt beszámítási képessége enyhe fokban korlátozott volt, ebben a vonatkozásban nincs jelentősége, mivel ilyen állapotban is képesnek kellett lennie a fentiek felismerésére.

A Fővárosi Ítéltábla tehát az anyagi jogszabályoknak és a bírói gyakorlatnak megfelelően minősítette a terhelt cselekményét emberölés büntette kísérleteként.

A Kúria megállapítása szerint a terhelt - szemben a Fővárosi Ítéltábla álláspontjával - a Btk. 13.§-ának II. fordulója értelmében eshetőleg szándékkal valósította meg a cselekményét,

az esetleg bekövetkező eredmény iránt ugyanis közömbös maradt, abba belenyugodva cselekedett. Az irányadó tényállásból egyenes ölési szándékra utaló adat nem állapítható meg, a történeti előzmények ismeretében a terhelt a halálos eredmény elmaradását tekintve kizárólag a pusztá véletlenre való hagyatkozással kísérelte meg a sértett életét kioltani.

A Be. 416.§-ának (1) bekezdés b) pontja értelmében a jogerős ítéletben kiszabott büntetés felülvizsgálatára csak akkor van lehetőség, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt került sor törvénysértő büntetés kiszabására. Miután a minősítés törvényes, és más anyagi jogszabálysértés sem történt, a kiszabott büntetés mértékét a Kúria nem vizsgálhatta.

*

Mindezekre figyelemmel - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423.§-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426.§-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatát pedig a Be. 416.§ (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418.§-ának (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. március hó 21.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s.k.
előadó bíró, Dr. Surdy Miklós s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
Bné